

Márk evangéliuma

Lekció: Ézs. 11.1-10
Textus: Mk. 8.22-38

2010. dec. 12.
Gazdagrét

„Látsz-e valamit?” (2)

„*Látsz-e valamit?*” – kérdezi Jézus a vakot, miután szemére köpve rátette a kezét. „*Úgy látom az embereket, mintha fákat látnék, amint járkálnának.*” – válaszolja. Nem kis eredmény ez, hiszen aki eddig vaksötétségben élt, már homályosan lát. De Jézus azért jött, hogy teljes és világos látást nyújtson: „*Jézus ismét rátette a kezét a szemére, ő pedig körülnézett, és meggyógyult, tisztán látott mindent.*” A múlt alkalommal beszéltem arról, hogy Márk evangélista nem pusztán egy gyógyítás történetet kíván elénk adni ebben a szakaszban. A megelőző, valamint a következő részek központi kérdése, hogy Jézus tanítványai látnak-e bármit is? Látják-e a szívükkel, értik-e bensőjükben, hogy ki az a Jézus, aki elhívta őket, és mi vár rájuk, akik követik őt? A rövid és summás válasz: nem látnak, és nem értenek. Menthetetlenül vakok, amint mindenki más is menthetetlenül vak Jézus titokzatos voltára és az isteni valóságra. A vak ember meggyógyításának története azonban reményt kelt: vakok vagyunk, de létezik gyógyulás. Ő kézen fog, kivezet a mindennapi helyzetekből, majd megnyitja a szemünk.

Márk azonban ennél többet is elmond. Azt, hogy a tanítványok látása nem egyből, nem azonnal jön meg. Hasonlóan a vakhoz, akiért Jézus kétszer imádkozik a teljes gyógyulás érdekében, a tanítványoknak is időre és több érintésre van szüksége ahhoz, hogy egy nap majd tisztán lássanak. Mi az, amit meglátnak Jézusból, és mi az amit nem? Mi ez a „homályosan bár, de már látunk” helyzet, és mi ennek a jelentősége Márk korabeli és mai olvasói számára? Mit a legnehezebb „látni”, és milyen összefüggésben van ez azzal, ahogy az életünk és a világ eseményeit látjuk és megéljük? Ezekre a kérdésekre keressük ma a választ textusunk alapján.

I. Aki lát is meg nem is

A tanítványok szemei részleges megnyílására Péter egymást követő kijelentései világítanak rá. Amikor Jézus megkérdezi őket (és ez része felkészítésüknek), hogy kinek mondják őt az emberek, azt válaszolják, hogy a nép körében lényegében prófétának tartják Jézust. Olyan Isten által elhívott és felruházott embernek, aki Isten akaratát hirdeti, az Istenhez fordulásra hív, és aki isteni erővel csodákat tesz. Amikor azonban Jézus a tanítványait szembesíti ugyanezzel a kérdéssel, Péter így válaszol: „*Te vagy a Krisztus.*” Ez pedig csodálatos látást jelent.

Számunkra Péter pusztán Jézus nevét mondja, de látnunk kell, hogy valójában mit jelentett ez a mondat. A „Krisztus” Jézusnak nem neve volt, hanem címe, ami héberül így hangzott: Messiás. Amikor Péter ott áll Jézus előtt, és azt mondja, te nem pusztán próféta vagy, nem csak Istennek egy küldötte, akiről olvastunk a Szentírásban, hanem te vagy a Messiás, az egyetlen, a rég várt, akkor olyat állít, aminél zsidó ember magasztosabbat, csodálatosabbat nem jelenthet ki. Mindaz a szomjúság,

vágyakozás és várákozás, ami évszázadok óta jelen volt Izrael életében beteljesedésre jutott a tanítványok szeme láttára, ha Jézus a Messiás, a Krisztus. Izrael hitében az élt, hogy a Messiás eljövételével minden helyére kerül ebben a világban – mindaz, ami nemcsak a zsidóság, hanem minden ember számára fontos. Annak a gyönyörű látomásnak a megvalósulásáról van szó, amit Ézsaiás próféta írt le. (11. fej.) A Messiás uralma beköszöntével megszületik végre az igazság, a békesség, ami az egész teremtett világra kiterjed, miközben mindent és mindenkit beborít Istenünk ismerete. Egy csodálatos új világ születik.

N.T. Wright, angol teológus négy olyan területet ismertet, amelyeken a mai emberben valami „visszhangzik” az eljövendő világból (vagy éppen csak szívének álmaiból – ez hit kérdése). Az egyik az igazságosság iránti mély és egyetemes vágyunk; valamikor valahogyan kell lennie igazságnak, a dolgoknak (és embereknek) helyükre kell kerülnie. Egy másik szomjúság az emberben a spiritualitás iránti vágy. N.T. Wright szerint ez egy másik jelzőoszlop, amely túlmutat mindazon, amit a modernizmus kínált, és abba az irányba fordítja az embert, hogy talán többre lett alkotva, mint az anyagi javak, amelyek nem elégítettek meg. A harmadik jelzőoszlop, vagy visszhang annak felismerése és megélése, hogy kapcsolatra született lények vagyunk. Hogyan lehetséges, hogy olyan erővel vágyunk szeretetkapcsolatokra, és ugyanakkor olyan sok kudarcunk és fájdalmunk kapcsolódik ezekhez? A legbensőségesebb kapcsolattól (szerelem-házasság) a nagyobb közösségek együttéléséig (város, ország) tudjuk, hogy egymásra vagyunk utalva, de ennek megélése borzalmasan nehéz. És még két valószínűtlen terület, ahol a kapcsolatok paradoxonját (szépségét és fájdalmát, elengedhetetlen és nehéz voltát) megéljük: a szex és a halál. Az egyik, ahelyett, hogy azt a gyönyörűséget hozná, ahogyan azt a Teremtő adta, gyakran fájdalmat, megaláztatást, torzulást hordoz; a másik (a halál) pedig végzetesen beárnyékol minden kapcsolatot. A negyedik jelzőoszlop a szépség, a maga törékeny és illékony valóságában. Ránk ragyog a természetben, a művészetekben, a másik emberben, de csak azért, hogy egy pillanat alatt tovatűnjön, és maradjon a gyakran szürke, brutális valóság. Megörökítjük képen, videón, hangfelvételen, de közben olyan világosan tudjuk, hogy – a szó valós értelmében - semmit sem örökíthetünk meg. Amikor Péter azt mondja a Názáreti Jézusnak, hogy te vagy a Krisztus, akkor azt vallja meg, hogy mindezen egyetemes emberi szomjúság megelégitése a küszöbön van. A Messiás király uralkodása alatt minden megváltozik, beköszönt Isten uralma, és helyére kerül minden. Péter a lehető legtöbbet állítja, Péter lát. Olyat lát Jézusban, olyan titkot ismer fel, olyan igazságról győződött meg, amelyet „emberi szemmel”, azaz emberi értelemmel, érveléssel, gondolkodással nem ismerhet fel (ezért mondja neki Jézus Máté evangélista szerint: „*Boldog vagy ... mert nem test és vér fedte fel ezt előtted, hanem az én mennyei Atyám*” (Mt. 16.17). Ha valaki Jézusban, akkor vagy ma, felismeri, hogy benne és általa gyógyul meg az élete és gyógyul meg, újul meg ez az egész világ, az már nem vak. Az lát, és ez a látás Isten Lelke gyógyító érintésének az ajándéka.

És ekkor jön a meglepetés. Amint kimondta Péter ezt a nagy titkot, ezt a nagy igazságot, amint megnyílt a szeme arra, hogy Jézusban Isten válaszol az emberiség minden sóvárgására, Jézus „*tanítani kezdte őket arra, hogy az Emberfiának sokat kell szenvednie, és el kell vettetnie a vénektől, a főpapoktól és az írástudóktól, és meg kell*

öletnie, de harmadnapon fel kell támadnia.” Akkor, amikor megnyílik a tanítványok szeme, Jézus elkezd arról beszélni, hogy mi vár rá, és minek kell bekövetkeznie. A következő fejezetekben Jézus háromszor beszél haláláról és feltámadásáról, de a tanítványok nem értenek. Péter, aki lát, annyira nem lát semmit, hogy *„meg akarta Jézust dorgálni.”* Jézus, most mondtam, hogy te vagy a Messiás, most vallottam meg, hogy te vagy az utolsó idők királya, most fejeztem ki beléd vetett bizalmam, hogy az életem és a népünk élete minden kérdését te fogod megoldani – hogyan halhatnál meg? Hogyan beszélhetsz ilyeneket? Mire Jézus csak ennyit mond: *„Távozz tőlem Sátán, mert nem az Isten szerint gondolkozol, hanem az emberek szerint.”* Magyarul semmit sem látsz.

Milyen ez az állapot? Mint amikor a vak azt mondja, *„úgy látom az embereket, mintha fákat látnék, amint járkálnának.”* A tanítványok látnak – de még nem teljesen. Márk nagyon jól ismeri ezt, és erre akarja felhívni az olvasói figyelmét: vannak közöttetek, akik csak részlegesen látnak. Látjátok Jézus, de homályosan. Megragadott az evangélium, hálás vagy Jézusnak, imádkozol hozzá, megújulást találtál benne a lelkednek, és közben valami mégis hiányzik. Te is érzed, hogy valamit nem látsz. És talán azt is érzed, hogy ez a valami Jézus halálával van összefüggésben. Az igazi nehézség, az igazi botrány Jézus szenvedése és halála. Miért olyan nehéz „meglátni” a megfeszített Messiást?

II. Miért olyan nehéz „meglátni” a megfeszített Messiást?

Kérdés-e egyáltalán, hogy miért nehéz megismerni, meglátni, magunkhoz ölelni a Messiást a kereszten? Nem azon kellene-e csodálkozni, hogy egyáltalán van olyan, hogy valaki felismeri a megfeszített Jézusban a mindenható Istent, a szabadítót és gyógyítót? Hiszen az, aki a fán függ, mindenben totálisan ellentéte annak, amit a tanítványok a Messiásban vártak, vagy amit ma bárki Istenre, igazságra, szépségre, egészséges kapcsolatokra szomjazva keres. Lényünk legmélye tiltakozik az ellen, hogy mindazt, amire szomjazunk, azt a jobb, igazabb, teljesebb világot, amelyről álmodunk egy összetört, kifecamodott, meggyötört testben lássuk beteljesedtetnek. Mindez a teljes feje tetejére állítása annak, ahogy a dolgokat elképzeljük. Lássunk közelebbről néhány olyan tényezőt, amelyek akadályozzák látásunkat!

Az első és legfontosabb, hogy igazságtalannak tartjuk azt, ami a Messiással történik. Számosan vannak, akik hisznek Jézusban, szeretik őt, de lényük legmélyén valami elemi tiltakozás támad fel, amikor arról van szó, hogy Jézus kínhalált szenvedett. Lehet, hogy el tudják mondani, hogy mit tanít a Biblia ennek szükségéről, ki tudják fejteni, hogy Jézus a bűnök büntetését hordozta el halálában – helyettünk -, de zsigerileg ellenkeznek, sőt, ha őszinték, be kell ismerjék, hogy gyűlölik ezt a gondolatot. És ezért inkább távol tartják magukat a keresztnél nagy titkától, esetleg arra hivatkoznak, hogy még időre van szükségük Jézus megismerésére és önmaguk teljes odaadására. Vannak, akik esetében ez utóbbi igaz is; de vannak, akik egyszerűen csak nem akarnak szembenézni azzal a Jézussal, akit keresztfára szegeztek, és mindazzal, ami ennek következménye. Félig látnak már, de talán nem is akarnak egészen látni; túl drámai a következmény. És hogy miért mondtam, hogy valójában gyűlölik a keresztnél? Azért, mert legszívesebben kitennék az egész Jézus-hitből a megfeszítést. Sokkal

jobban éreznék magukat enélkül, és sokkal követhetőbbnek tartanák a kereszténységet. Mi az ilyen emberek igazi és legnagyobb problémája, vakságuk oka? Az, hogy büszkék. Büszkék, és ezért gyűlölik azt az igazságot, hogy Isten megítéli a bűnt. Ők mindig, hamisan és tévesen, a szeretet Istene után kiáltanak (mintha nem az lenne a legnagyobb szeretet, hogy önmagát áldozza értük). Büszkék, és ezért elfogadhatatlannak tartják azt, hogy ők is – mint mindannyian – annyira elveszettek és menthetetlenek, hogy az ítéletük halál, amit a mi kegyelmes és szerető Atyánk Jézusra helyezett, és amit önfeláldozó Messiásunk szabadon és tudatosan magára felvett. Nem akarunk beletekinteni a megfeszített Jézus titkába – mert büszke szívünk utálja Isten igazságát.

Másodszor mélységesen értelmetlennek tartjuk, hogy megújulás fakad a pusztulásból, élet források a halálból. Akkor is, ha utána – amint Jézus is mondta Péternek és a tanítványoknak – harmadnapon fel fog támadni. Mivel azonban elakadunk már a halálához vezető úton, a feltámadásának öröméhez sem jutunk el. A korabeli zsidó számára annyira értelmetlen és lehetetlen volt, hogy a Messiás király szenvedjen, hogy Péter minden erejével tiltakozik. És bár Jézus háromszor is nyíltan beszél velük haláláról és feltámadásáról, ebből nyilvánvalóan semmit sem hittek el. Lehet, hogy azt gondolták, ez is egy példázat... Amint ma sokan úgy viszonyulnak hozzá, mint egy időtlen mítoszhoz. Ugyanakkor mind a tanítványok, mind a mi értetlenségünk teljesen érthető. Hogyan győzheti le az igazságtalanság az igazságtalanságot? A kivégzés csúfos, gyalázatos volta ez élet rútságait? A halál a halált? Mindaz, ahogy a világot ismerjük és tapasztaljuk születésünk óta ellentmond annak, hogy a kivégzésből bármi jó és haszon fakadhat. Egészséges és normális ember nem néz bele úgy valaki kínhalálába, hogy ott szörnyűségen, kárörömmön, vérszomjon, sopánkodáson, undoron kívül bármi mást várjon. Nem csoda, ha csak félig lát...

Harmadszor pedig szó kell essék a természetes és ösztönös félelemről. Vajon milyen következményekkel jár egy olyan Messiás követése, akit e világ hatalmasai kivágnak népéből? Vajon mit jelent egy olyan Istent imádni, aki világot megszabadító tettének középpontjában egy megfeszített ember áll? Nyilvánvaló, hogy ha nem is fogalmazzuk meg, érzékeljük, bennünk feszül a gondolat: ez a Messiás nem pusztán gyógyít, megbocsát, helyreállít, segít, békét hoz, vezet úgy, hogy közben az élet alapja nem változik meg. Nem, a keresztre szegzett Messiás, ha valóban az, nem pusztán vágyainkat teljesíti be, de mindent feje tetejére állít. Válságot, krízist hoz az életünkbe, ha meglátjuk és követjük őt. Annyira valóságosan felfordít mindent, hogy csak egyetlen kép, egyetlen szimbólum fejezheti ki azt, ami azzal történik, aki követi őt: *„Mert aki meg akarja menteni az életét, az elveszti, aki pedig elveszti az életét énértem és az evangéliumért, megmenti azt.”*

A kérdés újra nekünk feszül: *„Látsz-e valamit?”*

III. Mi a jelentősége a világos látásnak?

A teljes és világos látást egyedül az adhatja meg, aki rátette kezeit a vak szemekre. A vak nem nyithatja meg saját szemét, csak Jézus teheti meg a csodát. Ha csak részlegesen látunk, igaz, hogy szemeinket a megfeszített Messiásra, a belőle fakadó életre csak a Szentlélek nyithatja fel. Tehetünk-e mégis valamit? A

meggyőződése, hogy igen. Jézus így szól a tanítványaihoz: „*Ha valaki énutánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztyét, és kövessen engem.*”

A keresztfelvétel és Jézus követése összekapcsolásának az a jelentősége, hogy ha nem látod Jézust a kereszten, azaz nem érted, hogy miért kellett meghalnia, nem fogsz tudni mit kezdeni azzal, hogy Jézus követése nem egyenes út a problémamentességhez. Akkor nem tudod elhordozni azt a feszültséget, hogy Jézust megismerve sem teljesedik be maradéktalanul mindaz, amire oly mélyen, oly elementáris erővel vágyódunk: igazságosság, megbékélés, szépség és spiritualitás. Akkor nem érted, hogy Jézust követni nem azt jelenti, hogy már itt és most eljött a Messiási korszak gyönyörűsége világa. Éppen ezért a keresztnélküli Jézus közelében nem lehet sokáig megmaradni, mert ez a világ telve van hiányokkal, bűnökkel, fájdalommal, igazságtalansággal – a Jézust követőknek is. És ezért van az, hogy számosan, akik fellelkesedve elindulnak Jézus útján, akik látnak, de csak félig, elhidegülnek tőle és gyülekezetétől, amikor nehézségek jelennek meg az életükben. Hiszen kimondva ki nem mondva azt várták, hogy minden alapvető problémájuk megoldódik, és nem ezt kapták. Mit jelent ebben a helyzetben felvenni a keresztet?

A keresztnélküli Jézust követő tanítványnak fel kell vennie, elsősorban mindaz az ellenségesség, megvetés, gyalázat, bizonyos időkben üldözés és akár mártírhalál, ami Isten uralma és e világ rendje összeütközésében születik. Ha valaki megvallja, és következesen képviseli és megéli Jézusba vetett hitét, bizonyosan része lesz elutasításban, gúnyban, sőt hátrátételben. Ez a keresztnélküli Jézus elsősorban. Másodszor idesorolhatjuk mindazt a hiányt, szenvedést, nyomorúságot, ami abból fakad, hogy egy bukott világban élünk. Kapcsolatok megromlanak, betegségek, balesetek történnek. Hogyan lehetséges ez, ha a Messiás király uralkodik? De hogy ne lenne lehetséges, ha a Messiás király keresztre megy? Jézus a kereszten annak a jele, hogy ez az egész teremtett világ a bűn, a hiábavalóság alá vetetett. De Jézus feltámadása azt hirdeti, hogy elkezdődött mindennek helyreállítása. A Messiás király győzött, és csak idő kérdése, hogy megvalósuljon Ézsaiás látomása.

Addig azonban azt jelenti őt követni, hogy felvesszük a keresztnélküli Jézust. Hogyan? Először is, engedd a szíved, lelked, értelmed, hogy a megfeszített Jézusra koncentráljon. Ne fordítsd el a fejed. Ne zárd be a szíved háborogva, hogy ez nem igazság. Ismerd el, ha nem érted. Ismerd el, ha nem tudod elfogadni. De újból és újból térj vissza imádságban, bibliaolvasásban, az úrvacsora gyakorlásában a lényegre: azt imádjuk, aki meghalt és feltámadt. Másodszor, ismerd el vétkeid, hiányaid, küzdelmeid. Azok valóságosak és léteznek. Ne magyarázd meg, ne mentegesd magad, és ne hárítsd ezeket. Majd mindezt kösd össze a megfeszített és feltámadt Krisztussal. Egyik oldalon a megfeszített Jézus, a másik oldalon a téged körülvevő értetlenség, a küszködések, a beteljesületlenségeid. Kösd össze ezeket, más szóval, hozd a megfeszített Jézus jelenlétébe azt, ami nehéz. Majd vedd fel a keresztnélküli Jézust, azaz öleld magadhoz – Jézust és a nyomorúságot együtt. Mivel látod és szereted Jézust, reménységgel veheted fel azt a keresztnélküli Jézust, ami jelen van az életedben. És akkor kezd el megtörténni a csoda: amint Jézussal felveszed a terhet, könnyebb lesz, mint amíg el akartad utasítani, vagy le akartad tagadni. Mert egyszer csak olyan közösségbe kerülsz a megfeszített Krisztussal, amit sohasem éltél át addig, amíg a dolgok rendben mentek. Kibomlik a nagy paradoxon: „*aki meg akarja menteni az életét, az elveszti, aki pedig*

elveszti az életét értem és az evangéliumért, megmenti azt.” Lehet, hogy nem érted, de már látod. És ha megkérdezik tőled: „*Látsz-e valamit?*”, azt mondod: nem tudom, hogyan lehetséges, nem tudom, hogyan adjak eléggé hálát érte, és nem tudom magamban tartani a kitörő örömet, mert el tudom mondani: igen, már látok. **ÁMEN!**